

**OBEC ČERNÁ V POŠUMAVÍ – ARCHIV
KRONIKY OBCE**

**MUCKOVSKÉ
VÁPENCOVÉ LOMY**

PŘÍRODNÍ PAMÁTKA

32. Vápencové podzemní lomy u Muckova, část velké podzemní komory ve východním lomu. Foto O. Zeman

SEZNAM ČLÁNKŮ K DANÉ PROBLEMATICE – ULOŽENO V ARCHIVU KRONIKY OBCE

Přírodní památka Muckovské vápencové lomy	-	1992
Štoly Muckov, zimoviště netopýrů, sčítání	-	2001
Průvodce geologií Šumavy	-	2006
Vyprávění Heleny Braunové	-	2007
Článek Fr. Záhory, Českokrumlovské listy	-	2008
Česká geologická služba	-	2010
Český klub turistů	-	2013
Stručný popis památky	-	2016
Český rozhlas, příspěvek Zdeněk Zajíček	-	2017

Autor: Ing. František ZÁHORA
kronikář obce Černá v Pošumaví
říjen 2019

Muckovské vápencové lomy

Přírodní památka

Izolovaný lesík s malými jámovými lomy 0,5 km západně od osady Muckov, 2,5 km východně od obce Černá v Pošumaví.

Muckovské lomy jsou unikátní ukázkou podzemní těžby vápence. Vytěžené prostory zde tvoří impozantní a mimořádně působivé scenérie.

Vápenec se u Muckova lámal odedávna, ale největšího rozsahu nabyla jeho těžba počátkem 20. století, kdy byly polohy nejčistšího vápence dobývány podzemním způsobem. Vytěžený vápenec měl na místní poměry i netradiční využití – byl dodáván podniku Bunawerke jako plnidlo do syntetické gumy pro pneumatiky, dále zdravotnické firmě Bayer do Německa, která z jemně mletého vápence vyráběla zdravotnický zásyp (údajně každý voják, který odcházel na frontu, měl v krabičce první pomoci zásyp z muckovského vápence), a jedné výrobně kosmetických pudrů v Paříži. Podzemní způsob těžby zde byl nejspíše ovlivněn horníky z blízkých grafitových dolů v Černé v Pošumaví.

Lomy se nacházejí v malém lesíku asi 0,5 km západně od osady Muckov. Všechny tři lomy mají obdobný charakter, daný komorovým vytěžením lavice čistého vápence, uklánějící se pod úhlem 45° - 50° k severu. Stropy komor, podepřené mohutnými ochrannými pilíři ponechané horniny, tvoří jen mírně zvlněná vrstevní plocha dolomitických vápenců, které již nebyly těženy.

První, západně položený lom je nejmenší – asi 20 m dlouhý, 7 m široký a 10 m hluboký. Má dvě menší, kolem 7 m dlouhé podzemní komory. Ve stropě jedné z nich je odkryta drobná krasová dutina. Prostřední, 50 m dlouhý a 20 m hluboký lom je již celý pod povrchem, výška rozlehlého podzemního sálu s četnými pilíři je až 4 m. Jeden z pilířů, vysunutý před okraj lomu a spojený s jeho stropem vytváří pěknou, 7 m vysokou a 10 m širokou umělou skalní bránu. Třetí, východní lom je 20 m dlouhý, 8 m široký a asi 22 m hluboký. Jeho částečně zřícený podzemní sál má plochu přes 600 m² a výšku 3-4 m.

Lomy u Muckova představují jedinečnou technickou památku a pěkný geologický profil. Přesto byl v nedávné minulosti jejich osud vážně ohrožen – byly sice navrženy k ochraně, ale ze strany některých státních institucí se začala připravovat jejich likvidace odstřelením a zavezením. Ochranu lomů se naštěstí podařilo přece jen včas prosadit, v roce 1990 byly vyhlášeny za „chráněný přírodní výtvar (dnes přírodní památka) Muckovské vápencové lomy“ a zachráněny.

Katastrální území : Černá v Pošumaví

Výměra : 3,38 ha
Nadmořská výška : 803 - 823 m
Vyhlášeno : 1990

Lokalita se nalézá v menším lesíku 650 m západně od křižovatky cest Muckov - Černá v Pošumaví na nevýrazném pahorku, jímž probíhá několik metrů mocná vložka krystalického vápence a dolomitického vápence Z - V směru.

V ložisku čistého krystalického vápence (mramoru) byly založeny menší jámové komorové lomy (použitý komorový způsob těžby zřejmě souvisí s tím, že těžbu prováděli místní horníci, těžící obdobným způsobem grafit v blízkých dolech u Černé v Pošumaví), v nichž byla několikametrová vrstva mramoru těžena selektivně do hloubky pod sklonem 45 - 50°. Vznikly tak tři jámové lomy o rozměrech zhruba 20x7x10 m, 50x20x4 m a 20x8x4 m. Ve třetím z lomů se nalézá podzemní komora o ploše cca 600 m². Ve 2 lomech postoupila těžba poměrně hluboko pod zem - 20-40 m šikmo po vrstvě. Voda není ani v nejhlubších podzemních prostorách.

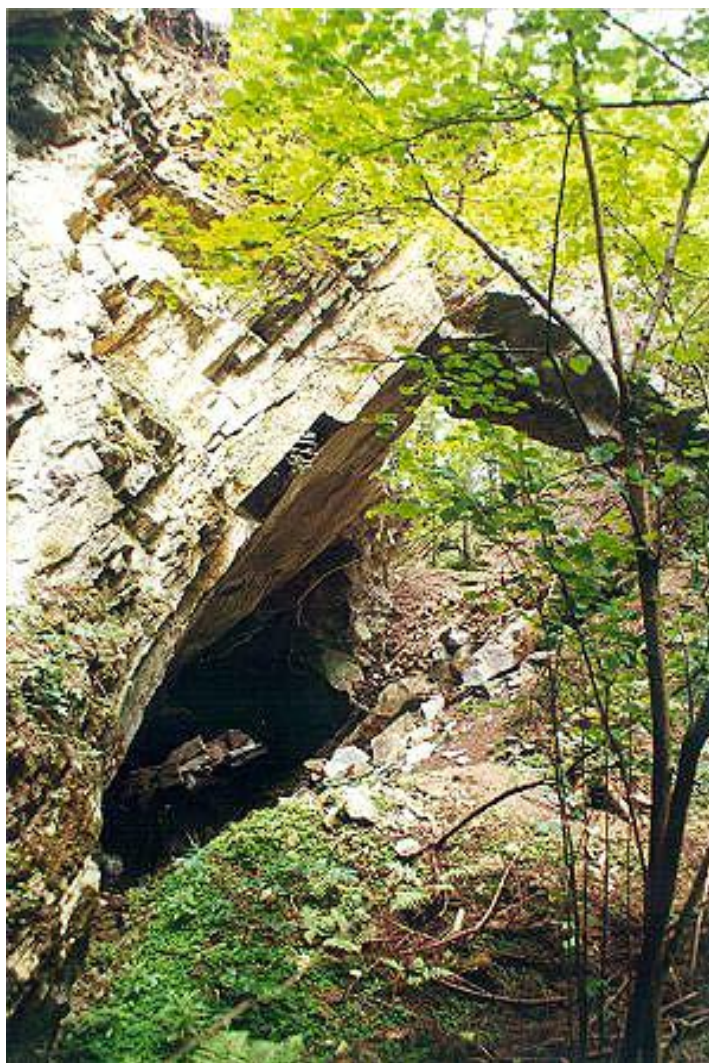
Neobvyklým způsobem těžby vznikly v lokalitě jedinečné útvary, které dnes představují nejlepší exkurzní lokalitu podzemního lomu v Čechách, mající obdobu pouze na jedné

lokalitě na Českolipsku. Unikátní podzemní těžbou krystalického vápence vznikly polopodzemní komory, chráněné před zavalením impozantními pilíři, z nichž jeden vytváří u vchodu do 2. lomu působivou skalní bránu o rozměrech cca 7x10 m. V poslední době však dochází k častému řízení odloučených desek dolomitického vápence ze stropů komor a zavalování vytěžených prostor. Vlastní území je proto z bezpečnostních důvodů pro veřejnost nepřístupné.

Unikátnost této technické památky je srovnatelná např. s kaolinovými doly v Hosíně nebo s tunelem na Schwarzenberském kanálu. V lomech lze studovat tektonický styl pestré krumlovské série moldanubika a řadu dalších významných geologických fenoménů, vč. krasových jevů.

Lokalita je však velmi cenná i z hlediska přírodovědného, protože je významným zimovištěm a letním shromaždištěm netopýrů. V letním období mezi devíti zjištěnými druhy dominují netopýr vodní (*Myotis daubentoni*) a netopýr ušatý (*Plecotus auritus*), k nejvzácnějším patří netopýr severní (*Eptesicus nilssonii*), netopýr pestrý (*Vespertilio murinus*) a netopýr brandtův (*Myotis brandti*). V zimě bylo dosud zjištěno 5 druhů, nejpočetnější je netopýr ušatý (*Plecotus auritus*). K zimování netopýrů slouží především podzemní komora ve 3. lomu, letní výskyt je pak koncentrován do lomu č. 2. Jinak se zde vyskytují převážně běžné druhy brouků, pozoruhodný je výskyt maločlence *Micrambe abietis* (vzácný příslušník fauny horských lesů) a drabčíka *Mniusa incrassata* (lokální druh žijící ve vlhké hrabance na zachovalých lokalitách). Ve starších pramenech je uváděn výskyt plcha velkého.

Z hlediska floristického se jedná o území pokryté druhotným lesním porostem s převahou smrku ztepilého (*Picea abies*) a s příměsí borovice lesní (*Pinus sylvestris*), břízy bělokoré (*Betula pendula*), jedle bělokoré (*Abies alba*), modřínu opadavého (*Larix decidua*) a javoru klenu (*Acer pseudoplatanus*). Jižní část porostu, kde se nacházejí i jámové lomy je silně rozvolněná, s bohatým keřovým patrem, v němž převažuje líska obecná (*Corylus avellana*). V bylinném podrostu se vyskytují běžné druhy charakteristické pro mezofilní lesy, např. plicník tmavý (*Pulmonaria obscura*), věsenka nachová (*Prenanthes purpurea*), samorostlík klasnatý (*Actaea spicata*), kokořík přeslenatý (*Polygonatum verticillatum*), zvonek řepkovitý (*Campanula rapunculoides*), kostival hlíznatý (*Symphytum tuberosum*). Na světlinách a na okraji lesního porostu jsou vyvinuta lemová společenstva svazu *Trifolion medii* a netypické fragmenty mírně kalcifytních společenstev svazu *Bromion erecti* s výskytem jetele prostředního (*Trifolium medium*), j. horského (*T. montanum*), dobromysli obecné (*Origanum vulgare*), kruštíku tmavočerveného (*Epipactis atrorubens*), vítodu chocholatého (*Polygala comosa*), orlíčku obecného (*Aquilegia vulgaris*), chrpy čekánku (*Colymbada scabiosa*), ostřice horské (*Carex montana*), krvavce menšího (*Sanguisorba minor*). Na zastíněných vápencových drovinách roste ostružiník skalní (*Rubus saxatilis*).

Bibliografie :

Cílek et al. 1986

Štoly Muckov

Alternativní názvy.

Muckov – vápencové výlomy, Muckovské lomy. Lokalisace. 7250 – jižní Čechy, okr. Český Krumlov, cca 0,6 km Z od obce Muckov a 2,5 km V od obce Černá v Pošumaví, 820 m n. m. (lokalita je chráněna jako PP Muckovské vápencové lomy).

Popis.

Jedná se o tři spolu navzájem nesouvisející podzemní vápencové lomy tvořené šikmo dolů dovnitř do svahu (úhel 45–50°) vylámanými dómy. Největší je prostřední z nich, jehož strop drží pilíře ponechané z původní neodtěžené horniny. Rozměry prvního lomu: délka 20 m, šířka 7 m a hloubka 10 m. Má dvě menší, cca 7 m dlouhé komory. Rozměry druhého lomu: délka 50 m, hloubka 20 m, výška podzemního sálu 4 m. Rozměry třetího lomu: délka 20 m, šířka 8 m, hloubka asi 22 m, podzemní sál má cca 600 m² a výšku 3–4 m. Stropy všech tří lomů jsou roztrhané četnými puklinami.

Výzkum netopýrů a sčítatelé.

Lokalitu nepravidelně sledují od poloviny 70. let J. Červený a P. Bü rger. V 90. letech zde pravidelně sčítají L. Bufka a L. Dvořák.

Shrnutí výsledků.

Na tomto zimovišti bylo dosud zaznamenáno 8 druhů netopýrů v celkem bezvýznamných počtech pod 10 jedinců za kontrolu. Nejhojnějším a nejpravidelněji se vyskytujícím druhem na lokalitě je *P. auritus*, nejcennějšími výsledky jsou opakované nálezy *M. brandtii*.

Muckov - Krystalické vápence českokrumlovské pestré skupiny moldanubika.

Asi 15 km jz. od Českého Krumlova a 2,5 km v. od Černé v Pošumaví se nacházejí tzv. Muckovské vápencové lomy, představující unikátní chráněnou přírodní a technickou památku. Lokalitu tvoří malé jámové lomy ležící v izolovaném lesíku, 0,4 km západně od osady Muckov, vpravo od místní asfaltové komunikace spojující Muckov s Černou v Pošumaví. Vzhledem k poddolovanosti a možnosti řízení skalních stropů je území veřejnosti nepřístupné a nejrizikovější místa jsou oplocena. Lomy slouží jako zimoviště 9 druhů netopýrů a představují současně významnou botanickou lokalitu s výskytem chráněných druhů rostlin.

Historické počátky dobývání krystalických vápenců v okolí Muckova jsou předpokládány již v 17. stol. Největšího rozmachu dosáhla těžba počátkem minulého století, v jehož 20. letech však byla z ekonomických důvodů ukončena. Zbylé odkryvy vystupují v současnosti na nevýrazném pahorku, jímž probíhá asi 30 m metrů mocná a 100 m dlouhá čočkovitá poloha krystalického a dolomitového vápence sv.-jz. až v.-z. směru (obrázek 1), uzavíraná v okolních biotitových a sillimanit-biotitových pararulách pestré skupiny moldanubika. Výchozové partie upadající severním směrem pod sklonem 45 - 50° byly dobývány povrchově, nejčistší části pak i hlubinným způsobem. Těžbou vznikly tři jámové komorové lomy o rozměrech přibližně 20 x 7 x 10 m, 50 x 20 x 4 m a 20 x 8 x 4 m chráněné před zavalením impozantními pilíři (foto 4 a 5). Největší podzemní komora o ploše cca 600 m² se nachází ve třetím lomu.

V odkryvech lze sledovat karbonátové horniny českokrumlovské pestré skupiny moldanubika a řadu dalších významných geologických fenoménů, včetně krasových jevů. Základním typem jsou šedavé, středně až hrubě zrnité krystalické a dolomitové vápence, vyznačující se běžným, relativně jednoduchým minerálním složením, chudým na silikáty. Jsou tvořeny kalcitem, dolomitem, flogopitem a akcesorickým množstvím rutilu. V popisovaných mramorech normálního složení byly lokálně zaznamenány anomální partie, připomínající svým celkovým charakterem karbonatity. Jsou představovány polohami se zvýšeným obsahem Nb a Mo, místy také Zr a REE, U, Th a Y. Zdrojem stopových prvků byla patrně příměs materiálu z primitivních vulkanických hornin (alkalické bazalty nebo karbonatity) nebo fluida derivovaná z okolních metaevaporitů. Mineralogicky jde o bílé, středně zrnité, převážně kalcitické mramory s kolísajícím obsahem silikátů – tremolitu, edenitového nebo pargasitového amfibolu, flogopitu, diopsidu, skapolitu a plagioklasu, s akcesorickým pyritem, grafitem, titanitem, apatitem a turmalínem. Oba typy mramorů byly postiženy polyfázovou metamorfózou v podmínkách amfibolitové facie. Nálezy obdobných hornin v litologicky podobných metamorfovaných sekvencích z různých geologických jednotek (moldanubikum, moravikum, silezikum) naznačují, že českokrumlovská pestrá skupina moldanubika a jí litologicky velmi podobná olešnická a vranovská jednotka moravika a pravděpodobně i velkovrbenská jednotka silezika mohou v rámci Českého masivu reprezentovat identickou

jednotku. Uvedenému předpokladu odpovídá charakter mramorů na východním okraji Českého masivu, typických zejména přítomností tremolitu.

Babůrek J., Pertoldová J., Verner K., Jiříčka J. (2006): Průvodce geologií Šumavy.- Správa NP a CHKO Šumava, ČGS, Vimperk, 118 s.

Podzemní lom u Muckova – byl tam opravdu poklad? (povídání paní Heleny Braunové – Podnikatel 4/2007)

Na levé straně cesty vedoucí z Černé v Pošumaví přes bývalou osadu Slavkovice do Muckova leží na kopci borový les. V tomto lese je velmi zajímavý vápencový lom. Podle vyprávění původních německých obyvatel byla v lese jen jakási proláklina a přírodní jeskyně. Zjistilo se však, že skála je velmi dobrý vápenec, který po vypálení dává ještě lepší vápno. Podle záznamů byl o toto vápno velký zájem, takže se vyváželo až do Rakouska. Vápno se velmi primitivně pánilo v Muckově a v Jamách. Sedlákům však tato vedlejší činnost přinášela značné zisky. Vápenec těžili tak, aby práce byla co nejjednodušší, a proto ani neodklízeli z povrchu hlušinu, ale odebírali rovnou čistý vápenec podle rostlé žíly, která postupovala šikmo do hloubky. Museli proto také vynechat v určitém odstupu sloupy, které měly sloužit jako podpěry nadložních hornin. Vytvořila se tak uměle sluj o hloubce 15 – 20 metrů.

Stejně zajímavým způsobem se provádělo lámání vápence. Tato práce se uskutečňovala až po ukončení prací na polích, většinou na podzim a v zimě. Vápenec zde tvoří desky a do mezer mezi ně se zarazily klíny. Do vzniklých děr se v zimě lila voda, která po zmrznutí celou velkou desku uvolnila. Ostatní práce se prováděla obvyklým nářadím a vylámaný vápenec se vytahoval rumpálem.

V těchto lomech se též upravovalo mnoho kamenných sloupů, kterých se používalo do plotů usedlostí a také k ohraničení pastvin. Několik se jich ještě zachovalo dodnes na různých místech. Tyto vápencové lomy byly také opředeny mnohými strašidelnými pověstmi, pravděpodobně proto, aby odradily děti od různých her v lomech a nedocházelo k úrazům. Jedna taková pověst vypravuje o draku, který se usídlil do nejhlubší sluje a ohrozí každého, kdo do jeskyně jenom vstoupí. Další pověst zase líčí zlou čarodějnici, která se zde zabydlela a nechce být rušena zvenčí. Jakmile do sluje někdo vstoupí, hned se promění v kámen a je neviditelná, ale zároveň nezapomene pro vetřelce na mnohou zlomyslnost.

Ale i v poválečných letech vznikalo dost pověstí mezi dosídlenci o údajně skrytých pokladech po odchodu bývalých obyvatel. A právě příběh o pokladu si budeme vyprávět.

Před více než 40 lety pracoval můj manžel u bývalého státního statku v Černé v Pošumaví. K mnoha čteným povinnostem jeho kumulované funkce patřila také podniková kontrola. A do jeho pracovní náplně zjišťování v terénu určitých nedostatků nebo i škody, které způsobila tehdejší armáda přesunem vojska. Tak se na jedné takové výpravě dostal až do míst muckovských vápencových lomů. Okolí se mu velice líbilo, protože kolem byl klid, pole, louka i les. Jelikož byl velice zvědavým, podařilo se mu tyto jeskyně zčásti prozkoumat. Do jedné z nich se nemohl dostat, viděl však, že dole mezi sutinami něco je. Podruhé si sebou vzal výkonnou bateriovou svítilnu a tmu prosvítil. To, co spatřil, mu vzalo dech. Dole byly vidět bedny. Toto zjištění podpořilo jeho fantazii, že je tam ukrytý poklad. Pochopitelně, že si toto tajemství nenechal pro sebe. Sděлил je na určitých místech, jejich pracovníci se tenkrát mohli do těchto jeskyň dostat a propátrat, co je na tom pravdy. Jenomže se nad tím spíše mávlo rukou a všichni se tomu zasmáli jako dobrému vtipu. Ti, kteří se přece jenom dali

přemluvit a šli se na místo podívat, jen krčili rameny. K manželovu velkému zklamání se ještě skála mírně sesula a otvor, jímž byly bedny vidět, zakryla. A tak ti, kteří se šli dívat na poklad, nic neviděli a říkali, že tam spíše bydlí jezevec – ale poklad tam určitě není. Za manželovými zády se na sebe usmívali a významně si poklepávali na čelo.

Říká se, že na posměváčky jsou háčky! A v tomto případě tomu tak bylo. Měli se všichni o tom přesvědčit. Bylo to v roce 1964, kdy u nás začal jakýs takýs turistický ruch proudící ze západních zemí, konkrétně z Rakouska a tehdejšího Západního Německa. Mercedesy se pouštěly i přes hraniční přechod u Kyselova, kde byl pohraniční útvar, pak přes jezero do Dolní Vltavice a do Černé v Pošumaví, kde byla možnost určitého rekreačního vyžití. Byla to zvláštní doba, protože jsem tam už byla i já, a na všechno si dobře pamatuji. Najednou se všechno změnilo. Přijížděli sem ti, kteří nám hodně ublížili, byla všude slyšet němčina, a co bylo zvláštní, najednou mnoho Čechů umělo mluvit německy. Jiní zase „skopčáky“ nenáviděli, vždyt' od války neuplynulo ani 20 let! Všechno bylo ještě čerstvé a pocity smíšené.

Přesně 8.srpna 1964 se to stalo! Toto datum manžel nikdy nemohl zapomenout! 4.srpna mu totiž zemřela maminka a 8.srpna byl první den v práci po pohřbu. V kanceláři mu bylo těsno, tak si řekl, že spojí příjemné s užitečným. S kontrolou v přírodě mu bude lépe. Šel pěšky do Muckova a cestu si krátil lesem. Po způsobu zkušených zálesáků, když měl z lesa vyjít se napřed vždy pozorně ještě sám skryt, díval do volného terénu. Tak to nedělali jenom zálesáci na Divokém Západě, ale i prostí Šumaváci, protože i oni se museli dobře orientovat.

Když se pozorně rozhlédl, strnul. Na cestě, kde se občas objevil jen zajíc, tu stály čtyři mercedesy a několik mužů cosi kutilo právě v té jeskyni, na kterou manžel upozorňoval, že je v ní ukrytý poklad. Jeho předpoklad se zcela potvrdil. Zanedlouho vždy dva muži vynášeli z lůna jeskyně bedny. Byly to celkem čtyři bedny, do každého mercedesu uložili jednu – a už se obdivované automobily elegantně zhouply a rozjížděly se, aby jejich posádka mohla co nejdříve překročit naši státní hranici.

Manžel všechno sledoval z lesa dalekohledem, a to si musel dávat pozor, aby se skla neodrazila od slunce, které v ten srpnový den tak svítilo. Do malého notýsku si zapsal poznávací značky mercedesů.

Kdesi za ním na poli zabafal traktor. Vše sdělil traktoristovi, u jeskyně viděli narychlo vyrobený rumpál na vytahování beden, spěchali co nejrychleji do Muckova. Tam ale bylo přestřiženo telefonní vedení. Dostali se traktorem do Černé v Pošumaví, v bývalé šťavárně bylo přímé spojení na pohraniční stráž v Kyselově, pak jim bylo řečeno, že právě vozidla poznávacích značek, překročila státní hranici.

Jak jinak, než s křížkem po funuse bylo na místě u oné jeskyně provedeno šetření s detektorem. Byly vyhrabány různé staré hrnce, stará kamna a různé tehdejší zapomenuté zemědělské stroje. Poklad byl už dávno pryč. Byl o tom sepsán zápis – a tím to všechno skončilo.

A o jaký poklad se vlastně jednalo? Měly to být maďarské korunovační klenoty. Tenkrát, když Horty prchal, byla dráha do Černého kříže přerušena a všechno se převáželo na nákladních autech. A něco také tady zůstalo. Po nějakém čase se objevila v tehdejších vědeckopopulárních časopisech zpráva o tom, že se náhle objevila Svatoštěpánská koruna, která se po válce spolu s korunovačními maďarskými klenoty ztratila neznámo kam, ve Fort Knoxu. Byla posléze Maďarsku vrácena.

Kouzelná romantika muckovských jeskyň přitahovala i tehdejší studenty, vykonávající v létě na hospodářství Muckov školní brigádu.

Přebývání v těchto lomech je však velmi nebezpečné. Stále se uvolňují stropní desky vápence. Příroda tu stále láme samočinně kámen nebo snad neviditelní permoníci z pohádek?

Muckovské vápencové lomy

Velké množství turistů navštěvuje Lipensko především kvůli možnosti se po celoroční práci příjemně zrekreovat, odpočinout si a alespoň v malé míře zapomenout na různé stresové zátěže. V naší oblasti je stále ještě zachovalá, zdravá a hodnotná příroda, jejíž ochrana by pro nás měla být prvořadá.

Obec Černá v Pošumaví není žádnou výjimkou, na jejích dvou katastrálních územích se v současné době vyskytují tři přírodní rezervace a šest přírodních památek. Většinou se jedná o cenná údolní a luční rašeliniště, kde se vyskytuje velké množství chráněných druhů rostlin i živočichů. Např. přírodní památka Velké Bahno, které je svou plochou 85,76 ha nejrozsáhlejší, představuje soubor smrkových olšin, několika rašelinišť a vzácné druhy rostlin mokřadního systému.

Rád bych se však poněkud více pozastavil nad jednou skutečně unikátní památkou a to jsou Muckovské vápencové lomy. O této přírodní památce bylo již napsáno mnoho, dostatek informací najdete na internetu, poutavý článek napsala paní Helena Braunová, ale přece jenom jako občan obce, kde se památka nalézá, mi dovoluji ještě pár poznámek.

Místo pro turisty.

Muckovské vápencové lomy se nachází v lesíku poblíž osady Muckov, kolem vede modře značená turistická trasa a přilehlá silnička je vlastně cyklostezkou. Obec vystavěla u silnice poblíž vchodu do „jeskyně“ cykloinfopoint, kde si turista může odpočinout a pokochat se pohledem nejen na vápencové lomy.

Tyto jedinečné útvary zde vznikly po komorovém způsobu těžby vápence, mají údajně pouze jednu obdobu v určité lokalitě na Českolipsku. Unikátnost této technické památky je prý srovnatelná např. s kaolínovými doly v Hosíně nebo s tunelem na Schwarzenberském kanálu.

Celá tato lokalita je směsí významných geologických fenoménů, je zde zimoviště a shromaždiště devíti druhů netopýrů, které jsou předmětem dlouholetého výzkumu a z nichž nejvzácnější je netopýr pestrý, Brandtův a severní. Oblast je významnou botanicou lokalitou s chráněnými druhy rostlin, které jsou na červeném seznamu, např. orlíček obecný nebo krkavec menší, ale i ostružiník skalní.

Celý prostor byl oplocen, jsou zde tabulky zákazu vstupu a to zcela oprávněně neboť občas dochází ke zřícení stropů v jamách. Oplocení je ovšem na několika místech poškozeno, lidé ho přelézají a zákazu vstupu nedbají. Často je zde i neúměrné množství povalujících se odpadků.

Přežily.

Je dobře, že Muckovské vápencové lomy zůstaly zachovány. Přitom nechybělo mnoho a mohly být nenávratně zničeny, když některé státní instituce počítaly s jejich odstřelem a zavezením.

Od roku 1990 je tento 3,38 ha nevelký útvar, chráněnou přírodní památkou.

/ 16.2.2008, Českokrumlovské listy, František Záhora/

Muckovské vápencové lomy

Všeobecná charakteristika

Kraj: Jihočeský kraj
Okres(y): Český Krumlov
Katastrální území: Černá v Pošumaví

Mapové listy:
3223, 32233

Oblast: Šumavské moldanubikum - jv. část (okresy ST, PT, CK, CB, PI)

Lokalizace: Opuštěné jámové lomy 300 m z. od Muckova v lese.

Přístup k lokalitě: - vstup na zvláštní povolení (vojenský prostor, lom, soukromý pozemek)

Charakteristika objektu: V délce téměř 1 km se táhne směrem V-Z poloha krystalického vápence mocná až ca. 50 m. Tato poloha byla na dvou místech odkryta jámovými lomy a dále pak těžena podpovrchovým

způsobem.

Technický objekt: lom

ID : 2133

Geologie

Geologická charakteristika: Poloha krystalického vápence byla na dvou místech odkryta jámovými lomy a dále pak těžena podpovrchovým způsobem. Práce postupovaly ve směru zapadání vápence do hloubky 30 m. Přibližně ve vzdálenostech 8-10 byly ponechány nosné pilíře. Světlost vytěžené horniny se pohybuje v rozmezí 3-5 m. Hlavní horninou je bílý a šedý masivní, páskovaný krystalický vápenec. Na lokalitě se vyskytla také varieta vápence obohaceného stopovými prvky označovanými někdy jako „karbonatitová“ komponenta.

Regionální členění: Český masiv - krystalinikum a prevariské

paleozoikum - moldanubická oblast (moldanubikum) -
metamorfní jednotky v moldanubiku

Stratigrafie: proterozoikum

Témata: ložisková geologie, těžební činnost a její následky

Jevy: výchoz, charakteristická hornina

Původ geologických jevů (geneze): metamorfní (regionální metamorfóza)

Hornina: mramor (krystalický vápenec, dolomit), pararula

Geologický význam: geovědně historický význam, regionálně-geologický význam (mapování)

Ochrana a střety zájmů

Stupeň ochrany: Přírodní památka (PP)

Kód AOPK ČR: 1284 **ÚSOP:** Odkaz na informace v

[Ústředním seznamu ochrany přírody](#) AOPK ČR

Ochrana geologického fenoménu: A - je předmětem ochrany (geologie + ostatní)

Důvod ochrany, nebo důvod zařazení do databáze:

Opuštěné lomy, botanicky hodnotné území, zimoviště netopýrů. Zachované pozůstatky podpovrchové těžby krystalických vápenců.

Střety zájmů: nestabilita terénu

Popis střetů zájmů: Objekty jsou oploceny. Přístup pouze s povolením.

Stav lokality: dobrý

Literatura

Vrána S. et al. (2009): Vysvětlivky k základní geologické mapě České republiky 1:25 000, 32-233 Černá v Pošumaví. - MS Čes. geol. služ. Praha.

Zpracování a aktualizace

Zpracoval(a): Vrána Stanislav, 28.01.10

Aktualizoval(a): Vrána Stanislav 28.01.10, Vrána Stanislav 28.01.10, Seifert Antonín 14.09.10, Kukul Zdeněk 08.10.12

Citace

Databáze významných geologických lokalit: 2133 [online].

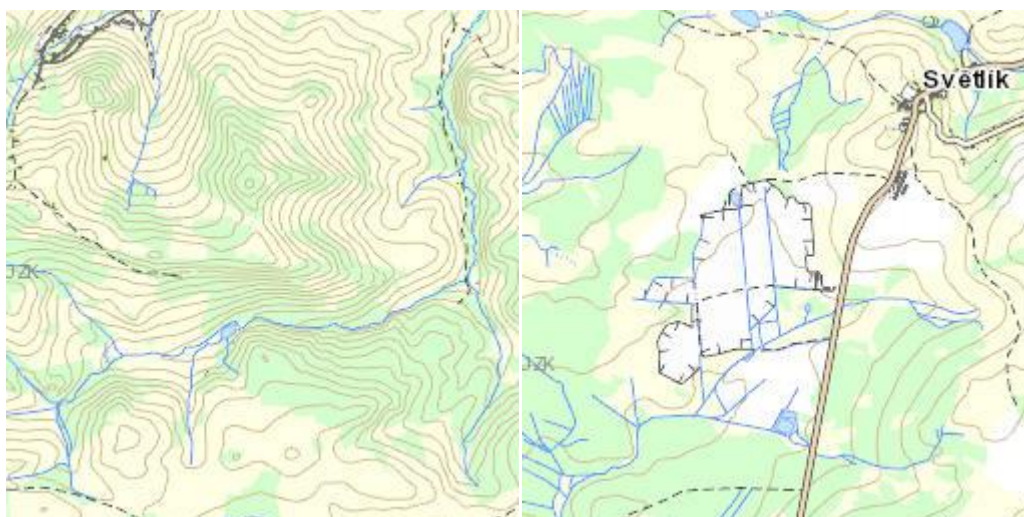
Praha: Česká geologická služba, 1998 [cit. 2019-10-18].

Dostupné z: <http://lokality.geology.cz/2133>.

Lokalizace v mapě:

Kliknutím do mapy lze získat odkazy na sousední lokality kolem kliku v mapě do vzdálenosti 2 km.

[+Podkladová data © ČÚZK](#) ▾ [Legenda k topografické mapě](#) ▾ -782281, -1186976

Z Hořic po žluté na Mýtinu, do Muckova:

500 m západně od obce lesík s malými jámovými lomy-přírodní památka Muckovské vápencové lomy o rozloze 3,38 ha, vyhlášena 1990. Na nevýrazném pahorku probíhá několik metrů mocná vložka krystalického vápence a dolomitického vápence Z - V směru. V ložisku čistého krystalického vápence (mramoru) byly založeny menší jámové komorové lomy (použitý komorový způsob těžby zřejmě souvisí s tím, že těžbu prováděli místní horníci, těžící obdobným způsobem grafit v blízkých dolech u Černé v Pošumaví), v nichž byla

několikametrová vrstva mramoru těžena selektivně do hloubky pod sklonem 45 - 50°. Vznikly tak tři jámové lomy o rozměrech zhruba 20 x 7 x 10 m, 50 x 20 x 4 m a 20 x 8 x 4 m. Ve třetím z lomů se nalézají podzemní komory o ploše cca 600 čtverečních metrů. Ve 2 lomech postoupila těžba poměrně hluboko pod zem - až 40 m šikmo po vrstvě. Voda není ani v nejhlubších podzemních prostorách. Neobvyklým způsobem těžby vznikly v lokalitě jedinečné útvary, které dnes představují nejlepší exkurzní lokalitu podzemního lomu v Čechách, mající obdobu pouze na jedné lokalitě na Českolipsku. Unikátní podzemní těžbou krystalického vápence vznikly polopodzemní komory, chráněné před zavalením impozantními pilíři, z nichž jeden vytváří u vchodu do 2. lomu působivou skalní bránu o rozměrech cca 7 x 10 m. V poslední době však dochází k častému řízení odloučených desek dolomitického vápence ze stropů komor a zavalování

vytěžených prostor-území je proto z bezpečnostních důvodů pro veřejnost nepřístupné. V

lomech lze studovat tektonický styl pestré krumlovské série moldanubika a řadu dalších významných geologických fenoménů, vč. krasových jevů. Je zde významné zimoviště a letní shromaždiště netopýrů. V létě dominuje netopýr vodní a netopýr ušatý, k nejvýznamnějším patří netopýr severní, netopýr pestrý a netopýr Brandtův. V zimě je nejpočetněji zastoupen netopýr ušatý. Pahorek pokrytý smrkem ztepilým s příměsí borovice lesní, břízy bělokoré, jedle bělokoré, modřínu opadavého a javoru klenu. Z keřů převažuje líska obecná či ostružiník skalní. V bylinném patře se vyskytuje plicník tmavý, věsenka nachová, samorostlík klasnatý, kokořík přeslenatý, zvonek řepkovitý, kostival hlíznatý, jetel prostřední, jetel horský, dobromysl obecná, kruštík tmavočervený, vítod chocholatý, orlíček obecný, chrpa čekánka, ostřice horská, krvavec menší.

MUCKOVSKÉ VÁPENCOVÉ LOMY

Muckovské lomy jsou unikátní ukázkou podzemní těžby vápence. Vytěžené prostory zde tvoří impozantní a mimořádně působivé scenérie.

Vápenec se u Muckova lámal odedávna, ale největšího rozsahu nabyla jeho těžba počátkem 20. století, kdy byly polohy nejčistšího vápence dobývány podzemním způsobem. Vytěžený vápenec měl na místní poměry i netradiční využití – byl dodáván podniku Bunawerke jako plnidlo do syntetické gumy pro pneumatiky, dále zdravotnické firmě Bayer do Německa, která z jemně mletého vápence vyráběla zdravotnický zásyp (údajně každý voják, který odcházel na frontu, měl v krabičce první pomoci zásyp z muckovského vápence), a jedné výrobně kosmetických pudrů v Paříži. Podzemní způsob těžby zde byl nejspíše ovlivněn horníky z blízkých grafitových dolů v Černé v Pošumaví.

Lomy se nacházejí v malém lesíku asi 0,5 km západně od osady Muckov. Všechny tři lomy mají obdobný charakter, daný komorovým vytěžením lavice čistého vápence, uklánějící se pod úhlem 45° - 50°k severu. Stropy komor, podepřené mohutnými ochrannými pilíři ponechané horniny, tvoří jen mírně zvlněná vrstevní plocha dolomitických vápenců, které již nebyly těženy.

První, západně položený lom je nejmenší – asi 20 m dlouhý, 7 m široký a 10 m hluboký. Má dvě menší, kolem 7 m dlouhé podzemní komory. Ve stropě jedné z nich je odkryta drobná krasová dutina. Prostřední, 50 m dlouhý a 20 m hluboký lom je již celý pod povrchem, výška rozlehlého podzemního sálu s četnými pilíři je až 4 m. Jeden z pilířů, vysunutý před okraj lomu a spojený s jeho stropem vytváří pěknou, 7 m vysokou a 10 m širokou umělou skalní bránu. Třetí, východní lom je 20 m dlouhý, 8 m široký a asi 22 m hluboký. Jeho částečně zřícený podzemní sál má plochu přes 600 m² a výšku 3-4 m.

Lomy u Muckova představují jedinečnou technickou památku a pěkný geologický profil. Přesto byl v nedávné minulosti jejich osud vážně ohrožen – byly sice navrženy k ochraně, ale ze strany některých státních institucí se začala připravovat jejich likvidace odstřelením a zavezením. Ochranu lomů se naštěstí podařilo přece jen včas prosadit, v roce 1990 byly vyhlášeny za „chráněný přírodní výtvar (dnes přírodní památka) Muckovské vápencové lomy“ a zachráněny.

Muckovské vápencové lomy si zahrály ve filmu *Atentát*. Najdete je u jihočeského Lipna

V posledních letech je znát, že ze stropů komor se uvolňuje čím dál více balvanů a dochází tak k zavalování vytěžených prostor.

Foto: [Zdeněk Zajíček](#)

Už dávno neplatí, že Lipno a jeho okolí jsou zajímavé jen kvůli letnímu koupání nebo zimnímu lyžování. Můžete tam najít i plno méně známých míst. Například vápencové lomy u Muckova, které svého času učarovaly i filmařům.

[Poslechněte si celý příspěvek](#)

„Ty prostory mě fascinovaly už od chvíle, kdy jsem poprvé viděl film *Atentát*, konkrétně scénu, kdy hajný najde parašutisty v jakési jeskyni se zvláštními sloupy,“ vzpomíná jihočeský redaktor Českého rozhlasu Zdeněk Zajíček.

To ještě vůbec netušil, že to nebyla kaširovaná kulisa v Barrandovských ateliérech, ale jedna z těžebních komor muckovských vápencových lomů. „Dnes se do těchto prostor nesmí a v zájmu bezpečnosti skutečně doporučím se tam nevydávat, ale stačí vidět i jen samotný vchod do jeskyní a užít si okolí,“ dodává redaktor.

Muckovské vápencové lomy najdete asi 15 kilometrů jihozápadně od Českého Krumlova a 2,5 kilometru od Černé v Pošumaví.

„Jedná se o unikátní chráněnou přírodní a technickou památku, která vznikla už v době, kdy se na Černé těžil grafit,“ doplňuje kronikář obce Černá v Pošumaví František Záhora s tím, že tehdy tu dělníci těžili takzvaným komorovým způsobem. „Podzemní prostory po vytěženém vápenci podepírají sloupy, které se tu tehdy nechávaly pro větší stabilitu stropů komor,“ dodává kronikář.

V posledních letech je znát, že ze stropů komor se uvolňuje čím dál více balvanů a dochází tak k zavalování vytěžených prostor.

Tímto zvláštním způsobem těžby vznikly tedy jedinečné prostory, které si později zahrály ve filmu *Atentát*. Jedinou obdobu v republice mají pouze na jedné lokalitě na Českolipsku.

V posledních letech je ale znát, že ze stropů se uvolňuje čím dál více balvanů a dochází tak k zavalování vytěžených prostor. Vlastní území je proto z bezpečnostních důvodů pro veřejnost nepřístupné.

„Lokalita je však velmi cenná i z hlediska přírodovědného, protože je významným zimovištěm a letním shromaždištěm netopýrů, například netopýra ušatého, netopýra pestrého a netopýra Brandtova,“ říká kronikář František Záhora a odkazuje na další informace, které si turisté mohou přečíst na informačních tabulích přilehlé cyklostezky.

